

การพัฒนาาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครราชสีมา

DEVELOPMENT OF THE ELDERY SOCIAL WELFARE SYSTEM OF THE GOOD LIFE QUALITY OF
LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

นรเสฏฐ์ ศิริโรจนกุล,¹ กมลพร กัลยานมิตร, สถิตย์ นิยมญาติ และณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ

Noraset Sirirojanagul¹, Kamolporn Kalyanamitra, Satit Niyomyaht, and Nattawat Siriphornwut

คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University

E-mail: tang@eamthongchai.co.th¹

Received 31 January 2023; Revised 15 February 2023; Accepted 31 October 2023.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา (2) ศึกษาสภาพการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา และ (3) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการส่วนท้องถิ่น และประชาชนผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลหัวทะเล เทศบาลตำบลจอย เทศบาลตำบลโชคชัย เทศบาลตำบลสูงเนิน และเทศบาลตำบลปักธงชัยจำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การสรุปความแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มาใช้ค่อนข้างยาก ประชาชนผู้สูงอายุบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ มีความซ้ำซ้อนของอำนาจและหน้าที่ กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ของราชการ (2) สภาพการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือนโยบายภาครัฐ กฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง การสร้างความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง งบประมาณและทรัพยากร ฐานข้อมูลผู้สูงอายุ และการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ และ (3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ควร

มีการทบทวนและเพิ่มเติมนโยบาย กฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ สร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม เสริมสร้างบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ และสร้างการรับรู้แก่ภาคประชาชน

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบ; สวัสดิการสังคม; ผู้สูงอายุ; คุณภาพชีวิต;

Abstract

The research objectives were: (1) to study the problems and obstacles of the development of the elderly social welfare system. for good life quality of local administrative organizations in Nakhon Ratchasima Province; (2) to study the development of the elderly social welfare system for good life quality of local administrative organizations in Nakhon Ratchasima Province; and (3) to study the suggestions guidelines for the development of the elderly social welfare system for the good life quality of local administrative organizations in Nakhon Ratchasima Province. The research was qualitative. Key informants in this study were the executives of local administrative organizations, local administrative officials, and people aged 60 years and over, living in Hua Thale Sub-district Municipality, Cho Ho Municipality, Chokchai Sub-district Municipality, Sungnoen Sub-district Municipality and Pak Thong Chai Sub-district Municipality, A total of 20 people were selected by purposive selection. The research tool was an interview. Data analysis was summarize findings by using a descriptive presentation

The results found that (1) the problems and obstacles of the development of the elderly social welfare system for good life quality of local administrative organizations in Nakhon Ratchasima Province were the implementing, innovation and technology quite difficult. Some elderly people were unable to access various rights and welfare, redundancy of powers and duties, rules, regulations and regulations of the government, (2) the development of the elderly social welfare system for good life quality of local administrative organizations in Nakhon Ratchasima Province consisted of government policies, relevant laws/regulations, building cooperation among relevant sectors budget and resources, elderly database and promoting the employment of the elderly, and (3) the suggestions guidelines for the development of the elderly social welfare system for the good life quality of local administrative organizations in Nakhon Ratchasima Province reviewed and added policies, laws, and measures to build cooperation among relevant sectors, create a concrete database of the elderly strengthening, the role of local administrative organizations, having sufficient resources to operate and create awareness among the public.

Keywords: Development, Social Welfare System, Elderly, Quality of Life,

บทนำ

ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” ภายในปี 2565 นี้ “ประชากรรุ่นเกดล้าน” ที่เกิดระหว่างปี 2506-2526 ซึ่งเป็นสื่อนามิประชากรของ ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็น กลุ่มประชากรสูงอายุกลุ่มใหญ่มาก ในอีก 20 ปีข้างหน้า ประชากรรวมของประเทศไทยจะเพิ่มเข้ามาอีก อัตราเพิ่มจะ ลดต่ำลงจนถึงขั้นติดลบ แต่ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จะเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี ผู้สูงอายุวัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) จะเพิ่มด้วย อัตราเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี (ปราโมทย์ ประสาทกุล และคณะ, 2563) ข้อมูลกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อ้างอิงข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 31 ธ.ค.2562 ระบุว่า ประเทศไทย 5 จังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด (นับจำนวนคน) อันดับ 1 กรุงเทพมหานคร มีผู้สูงอายุ รวม 1,063,871 คน เป็นผู้ชาย 441,903 คน ผู้หญิง 621,968 คน อันดับ 2 นครราชสีมา มีผู้สูงอายุ รวม 453,388 คน เป็นผู้ชาย 202,231 คน ผู้หญิง 251,157 คน อันดับ 3 เชียงใหม่ มีผู้สูงอายุ รวม 333,692 คน เป็นผู้ชาย 149,919 คน ผู้หญิง 183,773 คน อันดับ 4 ขอนแก่น มีผู้สูงอายุ รวม 312,933 คน เป็นผู้ชาย 141,834 คน ผู้หญิง 171,099 คน อันดับ 5 อุบลราชธานี มีผู้สูงอายุ รวม 276,628 คน เป็นผู้ชาย 127,031 คน ผู้หญิง 149,597 คน (กรมสุขภาพจิต, 2563) ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับกับสภาพสังคมที่จะเป็นสังคมผู้สูงอายุ ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมพร้อมรับมือกับสภาพสังคมดังกล่าวในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านสวัสดิการสังคม การอำนวยความสะดวกสิ่งต่าง ๆ ในที่สาธารณะ ด้านการแพทย์ รวมทั้งยังควรมีกฎหมายที่มีความเหมาะสมเพื่อเตรียมการรองรับด้วย (มนัญญา ภูแก้ว, 2560)

จังหวัดนครราชสีมา หรือเรียกกันว่า “โคราช” เปรียบเสมือนประตูสู่อีสาน เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ มีประชากรเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทย รองจากกรุงเทพมหานคร (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา, 2563) มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 334 องค์กร (1) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง (2) องค์กรบริหารส่วนตำบล 243 แห่ง (3) เทศบาล (ท.นคร 1/ท.เมือง 4/ ท.ตำบล 85 แห่ง) 90 แห่ง (ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา, 2564) ปัจจุบันจังหวัดนครราชสีมา มีผู้สูงอายุ 453,388 คน คิดเป็นร้อยละ 17.12 ของจำนวนประชากร ทั้งจังหวัด ซึ่งถือเป็นจังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ และปัจจุบันจังหวัดนครราชสีมาได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ซึ่งจากสถานการณ์ดังกล่าวคาดว่าจะทำให้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาโดยรวม โดยเฉพาะภาวะค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ การสร้างหลักประกันรายได้ ภาวะทางคลัง ระบบสวัสดิการต่าง ๆ โดยรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการของรัฐ การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออมระบบการกักเก็บที่เป็น ธรรมเหมาะสม รวมทั้งการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก จำนวนผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา, 2563) จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา เพื่อผลักดันและช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการสังคมต่าง ๆ ตามที่ควรจะเป็นและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และเพื่อมุ่งนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปสู่การใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อเกิดประโยชน์ต่อบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเสนอแนะถึงแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร วารสาร หนังสือ ตำราทางวิชาการโดยมีตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

พระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายว่า ผู้สูงอายุหมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป และมี สัญชาติไทย (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2547) ซึ่ง บังอร ธรรมศิริ (2556) กล่าวว่าความต้องการของผู้สูงอายุแต่ละคนอาจแตกต่างกันไปบ้าง ดังนั้นควรที่จะทำความเข้าใจพื้นฐานชีวิตของผู้สูงอายุที่อยู่ในความดูแล ซึ่งครอบครัวจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในเรื่องดังกล่าวนี้ โดยทั่วไปความต้องการของผู้สูงอายุ พอสรุปได้ดังนี้ (1) ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการอาหาร การขับถ่าย การพักผ่อนนอนหลับ การมีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย การมีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมตามฤดูกาล และต้องการการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย (2) ความต้องการทางด้านจิตใจ ผู้สูงอายุต้องการความรัก การดูแลเอาใจใส่ การ ยอมรับนับถือ การเข้าใจ การเห็นอกเห็นใจและการให้อภัย (3) ความต้องการทางด้านสังคม ผู้สูงอายุยังต้องการมีกิจกรรมทางสังคม เช่น การ พบปะเพื่อน การร่วมกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น (4) ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย สำหรับตนเอง ช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคม และทำบุญ รวมทั้งเป็นค่ารักษาพยาบาลเมื่อยามเจ็บป่วย

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

UNESCO (1981) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล ส่วน WHO (The WHOQOL Group, 1995) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมวัฒนธรรมและค่านิยมในเวลานั้น ๆ และมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายความคาดหวังและมาตรฐานที่แต่ละคนกำหนดขึ้นซึ่งประกอบด้วย 4 มิติ ดังนี้ (1) มิติด้านสุขภาพกาย (Physical) (2) มิติด้านสุขภาพจิต (Psychological) (3) มิติด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships) และ (4) มิติด้านสภาพแวดล้อม (Environmental) ซึ่ง Sharma (2005) กล่าวว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง องค์ประกอบ ด้านกายภาพโดยพิจารณาทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ เช่น ความต้องการ อาหาร น้ำ

เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ ประเภทที่สอง องค์ประกอบ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ทั้งเป็นด้านปริมาณและคุณภาพ ได้แก่ การได้รับการศึกษา การมีงานทำ บริการด้าน การแพทย์ สาธารณสุข สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ความปลอดภัยในการคมนาคมขนส่ง อีสระเสรีภาพ การพักผ่อนหย่อนใจ โอกาสพัฒนาตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

Turner (2004) ได้ให้ความหมายว่า สวัสดิการสังคมว่าเป็นความพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมีมาตรฐานความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่มั่นคง โดยครอบคลุมการบริการกับบุคคลและชุมชนในลักษณะการพัฒนา สังคม และการเสริมสร้างให้บุคคลสามารถเผชิญกับสภาพปัญหาทางร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ และสังคมตลอดจนการพยายามขจัดสถานะที่พึ่งตนเองไม่ได้ของประชาชนให้หมดไป ทั้งนี้ รูปแบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย (1) การประกันสังคม (Social Insurance) เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงใน การดำรงชีวิตและคุ้มครองลูกจ้าง ปัญหาการขาดรายได้เมื่อเกษียณอายุการทำงาน สภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ผู้สูงอายุได้รับการเกื้อหนุนจากครอบครัวน้อยลง ปัญหาสุขภาพที่เรื้อรัง ส่งผลให้ตัวเลขค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลสูง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2553) (2) การช่วยเหลือสาธารณะ (Public Assistance) เป็นการสงเคราะห์แบบให้เปล่า สำหรับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เนื่องจากช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ด้อยโอกาสทางสังคม และ ไร้ที่พึ่งรูปแบบของสวัสดิการที่มีอยู่ (3) การบริการสังคม (Social Service) เป็นระบบบริการที่ตอบสนองความต้องการ ขั้นพื้นฐานของประชาชน (4) การช่วยเหลือเกื้อกูลของภาคประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553) เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยกลุ่มต่างๆ เป็นผู้ดำเนินการ หลัก เช่น การจัดสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมการเกิด แก่ เจ็บ ตาย กลุ่มออมทรัพย์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตัวแทนบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 คนประกอบด้วย คณะผู้บริหาร จำนวน 5 คน และข้าราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน โดยคัดเลือกจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง ได้แก่ (1) เทศบาลตำบลห้วยทะเล (2) เทศบาลตำบลจอหอ (3) เทศบาลตำบลโชคชัย (4) เทศบาลตำบลสูงเนิน และ (5) เทศบาลตำบลปักธงชัย ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ซึ่งเป็นลักษณะการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยคำถามที่แน่นอนตายตัว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย เอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ เอกสารของทางราชการ และงานวิจัยต่าง ๆ

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กับผู้ถูกศึกษา เพื่อบันทึกเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม มาสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวมาทำการสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่กำหนดไว้ เพื่อนำผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลไปตีความหมายข้อมูล เพื่อสรุปผลการวิจัย

สรุปผลและอภิปรายผล

1. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา พบว่า (1) การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในระบบสวัสดิการสังคมนั้นทำได้ค่อนข้างยาก เพราะผู้สูงอายุไม่มีความรู้เรื่องเทคโนโลยี ความยากจน *โครงสร้างพื้นฐาน* ด้านสารสนเทศของประเทศยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และกฎระเบียบไม่เอื้ออำนวย (2) ประชาชนผู้สูงอายุบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ ได้ เนื่องจากผู้สูงอายุและครอบครัวไม่รู้หนังสือ การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง งบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอ หน่วยงานขาดการบูรณาการการทำงานทำให้การทำงานขาดความต่อเนื่อง และกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับไม่เหมาะสม (3) *ความซ้ำซ้อนของอำนาจและหน้าที่* ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน และ (4) กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ของราชการมีความยุ่งยาก ซ้ำซ้อน ขาดความยืดหยุ่น ทำให้การดำเนินการล่าช้า และไม่ทันต่อความต้องการของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ เอี่ยมประภาศ (2561) ศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุของเทศบาลในภาคตะวันตกของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุของเทศบาล ในภาคตะวันตกของประเทศไทย ได้แก่ งบประมาณการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุไม่เพียงพอ บุคลากรด้านสวัสดิการสังคมของเทศบาลมีน้อยทำให้งานล่าช้า ให้บริการไม่ทั่วถึง เทศบาลบางแห่งไม่มีกองสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ เทศบาลให้บริการไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุ และข้อจำกัดในด้านกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม

2. สภาพการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา

1) ด้านนโยบายภาครัฐ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เห็นว่า ภาครัฐมีนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุครอบคลุมหลายมิติ ได้แก่ หลักประกันรายได้ การปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับผู้สูงอายุในสังคม การส่งเสริมการออม การศึกษาและเรียนรู้ของผู้สูงอายุ เป็นต้น ขณะเดียวกันก็มีนโยบายผลักดันให้องค์กรภาครัฐ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ พัฒนาดำเนินการเรื่องสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างจริงจัง ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาได้นำนโยบายดังกล่าวมาสู่การปฏิบัติ โดยนำนโยบายภาครัฐมากำหนดจัดทำกิจกรรมและโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ อาทิ การส่งเสริมการมีงานทำ การสนับสนุนการ

จัดตั้งกลุ่ม/ชมรม การบริการสุขภาพ การจัดกิจกรรมนันทนาการ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ฯลฯ นอกจากนี้นโยบายยังสนับสนุนให้มีการตั้งภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบาย อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนมีความคิดเห็นว่า นโยบายภาครัฐยังไม่ชัดเจนไม่เป็นธรรมและเทียม และไม่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญรัตน์ แจ่มใส (2564) ศึกษาเรื่อง นโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุให้ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ จึงได้ตราพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดให้บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไปและมี สัญชาติไทยเป็นผู้สูงอายุและมีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ พระราชบัญญัติดังกล่าวนับได้ว่าเป็น นโยบายสาธารณะในรูปแบบของกฎหมายที่เป็นรูปธรรมมีแนวทางทางปฏิบัติที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังมีนโยบาย ด้านประชากรของรัฐบาลทางด้านผู้สูงอายุซึ่งได้มีการซึ่งได้กำหนดออกมาเป็นแผนผู้สูงอายุระดับชาติ ระดับ กระทรวง ระดับภูมิภาค กระทั่งถึงแผนผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นซึ่งมีเนื้อหาสาระในการจัดสวัสดิการสังคมใน ประเทศไทยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ การศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ ความมั่นคงทางสังคม บริการสังคม และนันทนาการ ซึ่งระบบสวัสดิการดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ ประชาชนในสังคมสามารถเข้าถึงการสงเคราะห์ในยามที่เดือดร้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันประเทศไทยได้ ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ

2) ด้านกฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เห็นว่า ประเทศไทยมีกฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เพื่อคุ้มครอง ส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน คือพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น กฎหมายแรงงาน กฎหมายภาษีอากร กฎหมายประกันสังคม พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ฯลฯ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา ได้นำมาปฏิบัติและบังคับใช้อย่างจริงจังบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกัน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้สูงอายุ ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลอีกบางส่วนเห็นว่า กฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้องบางประการยังไม่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่นำมาปฏิบัติ ไม่มีความชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาในการตีความและการบังคับใช้ และไม่เหมาะสมกับกาลสมัย ดังนั้น ภาครัฐ ต้องมี การ ปรับปรุง แก้ไข ให้ เหมาะสม สอดคล้องกับ งาน วิจัย ของ ประสาน บุญโสภาคย์ และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง กฎหมายและการปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุไทย ผลการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติของประเทศไทย กำหนดมาตรการรับรองและคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุไว้หลาย ด้าน แต่ในปัจจุบันการปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุไทยยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากให้ความสนใจไม่มากพอต่องานในด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุ สรุป ควรปฏิรูประบบคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุไทยบนหลักการสามประการต่อไปนี้ การกระจายอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินงานด้านสวัสดิการและคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุจากรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐไป เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การออกกฎหมายประกันการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว และการกำหนดให้การดูแลผู้สูงอายุเป็นบริการที่มีชุมชนเป็นฐาน

3) ด้านการสร้างความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกมาสอดคล้องกันว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา มีการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ชุมชน ครอบครัว และตัวผู้สูงอายุเอง ได้เข้ามา มีบทบาทและส่วนร่วมในการจัดการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ โดยดึงความรู้ความสามารถ กำลัง และทรัพยากร มาช่วยเสริมสร้างการขับเคลื่อนงาน ดังเช่น ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการ ประกอบอาชีพ การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยที่พักและชุมชน การช่วยเหลือดูแลด้านสุขภาพ ด้าน การศึกษาและข้อมูลข่าวสาร ขณะที่ส่วนภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจ้างงานผู้สูงอายุ และหน่วยงานภาครัฐ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ช่วยเหลือในการประสานงาน ด้านทรัพยากร ตลอดจนองค์ความรู้ต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ นิภาพรณ เจนสันติกุล (2564) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น: บทสำรวจวรรณกรรม ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านปัญหา อุปสรรคของการบริหารงานด้านผู้สูงอายุ จำแนกเป็น 1.1) ด้านบุคลากร ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุแบบ สหสาขาวิชาและ เวชศาสตร์ผู้สูงอายุ 1.2) ด้าน ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่มีความซับซ้อนและ ล่าช้า 1.3) การโอนภารกิจของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการโอนภารกิจแต่ไม่ได้รับการโอนงบประมาณ และอำนาจการตัดสินใจ 2) ด้านบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่ถูก แทรกแซงการกำหนดนโยบายโดยส่วนกลาง ทำให้ไม่สามารถบังคับใช้หรือดำเนินการตามกฎหมายได้ ขาดความ เป็นอิสระในการปกครองตนเอง 3) การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ มีการส่งเสริมและ สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยตรง และมีความร่วมมือจากหน่วยงาน/องค์กรภาครัฐ เอกชน และ ประชาสังคมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามแผนพัฒนาท้องถิ่น

4) ด้านงบประมาณและทรัพยากร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนเห็นว่า รัฐบาลและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุตามที่กฎหมายกำหนด มีการ พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และเรื่องของผู้สูงอายุ รวมถึงมีการสนับสนุนในด้าน วัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีก บางส่วนมองว่า งบประมาณและทรัพยากรไม่เพียงพอ บุคลากรยังขาดความรู้ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ การจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุไม่มีความต่อเนื่อง และทั่วถึง รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรร งบประมาณให้เพียงพอ โดยเฉพาะการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพต้องจ่ายให้กับผู้สูงอายุให้ตรงเวลาและตรงตามสิทธิ ที่พึงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรินทร์ นิยมางกูร (2561) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า สำหรับปัจจัยการบริหาร พบว่า ผู้บริหารส่วน ใหญ่มีภาวะ ผู้นำค่อนข้างสูง มีผู้บริหารบางส่วนมีภาวะผู้นำค่อนข้างต่ำ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรยังไม่ พอเพียงในการดำเนินกิจกรรมผู้สูงอายุที่เหมาะสม บุคลากรในงานสวัสดิการผู้สูงอายุยังไม่มี โดยเฉพาะการ ประชาสัมพันธ์ในการแจ้งข่าวสารแก่ผู้สูงอายุมีความเหมาะสมในระดับหนึ่ง

5) ด้านฐานข้อมูลผู้สูงอายุ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนเห็นว่า ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง ครบทุกด้าน และเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เช่น การจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง การนำข้อมูลมาสร้างกรอบการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาดำเนินงานจัดเก็บข้อมูล ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกบางส่วนมองว่า ระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่จัดทำนั้นขาดความทันสมัย ข้อมูลที่จัดเก็บไม่รอบด้าน และขาดการบูรณาการและการบริหารจัดการข้อมูลที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมภรณ์ แม่นมาตย์ และลำปาง แม่นมาตย์ (2564) ศึกษาเรื่อง สภาพปัจจุบันของการจัดการสารสนเทศผู้สูงอายุในประเทศไทย การศึกษาพบว่า การจัดระบบจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ หน่วยงานที่รับผิดชอบข้อมูลผู้สูงอายุแต่ละด้าน ส่วนใหญ่มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของระบบสารสนเทศฐานข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ทั้งหน่วยงานกลางและหน่วยงานภูมิภาค เช่น ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ คลังข้อมูลสุขภาพ ที่เชื่อมโยงใช้ร่วมกันทั่วประเทศ ในส่วนของการลงรายการหน่วยงานไม่ได้มีการนำกฎเกณฑ์ที่เป็นสากลมาใช้ ที่ดำเนินการอยู่เป็นการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมาใช้เฉพาะ ทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้ ส่วนการเข้าถึงและการค้นคืน เนื่องจากข้อมูลสารสนเทศผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่ใช้ในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ดังนั้นแต่ละหน่วยงานจึงได้กำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบและสิทธิ์ในการเข้าถึง รวมทั้งระบุรหัสของการเข้าถึง หรือใช้บัตรประชาชนเสียบเข้าที่เครื่องอ่านเพื่อการเข้าถึงฐานข้อมูล ส่วนปัญหาสำคัญ คือข้อมูลสารสนเทศผู้สูงอายุของแต่ละหน่วยงานซ้ำซ้อนกันมากและเชื่อมโยงกันไม่ได้ และหน่วยงานยังขาดนักสารสนเทศวิชาชีพเข้ามาจัดการสารสนเทศผู้สูงอายุโดยตรง

6) ด้านการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนเห็นว่า รัฐบาลมีนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการจ้างงานของผู้สูงอายุ เพื่อลดภาระการพึ่งพิงสวัสดิการของภาครัฐ และสร้างความมั่นคงด้านรายได้ของผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาเช่นเดียวกัน องค์กรเห็นความสำคัญและพยายามผลักดันในเรื่องนี้อย่างเต็มที่ เช่น รมรณรงค์ส่งเสริมภาคเอกชนให้จ้างงานผู้สูงอายุ การฝึกอบรม การส่งเสริมรวมกลุ่มประกอบอาชีพ การหาแหล่งเงินทุน ตลอดจนการร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อร่วมกันส่งเสริมการมีงานของผู้สูงอายุ ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกบางส่วนมองว่า ภาครัฐต้องสร้างแรงจูงใจต่อธุรกิจภาคเอกชนในการจ้างงานผู้สูงอายุมากขึ้น ต้องปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้ผู้สูงอายุไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ และเอื้อต่อการจ้างงานผู้สูงอายุ ควรสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอย่างแท้จริง และหนุนพลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนต่าง ๆ ในท้องถิ่นหรือชุมชน ให้มีบทบาทเพิ่มขึ้น และมองว่าหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนของไทยยังไม่เข้าใจสำคัญของแรงงานผู้สูงอายุ ต่อการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัชชชา บุญนิยมแดง และจิตภาภา ถิรศิริกุล (2560) ศึกษาเรื่อง การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในสาธารณรัฐ เกาหลี: กรณีศูนย์ผู้สูงอายุในเขตมหานครโซล ผลการศึกษาพบว่าการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในสาธารณรัฐ เกาหลี : กรณีประเทศสาธารณรัฐเกาหลีเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ และรัฐบาลมีนโยบายสำคัญ 4 ประการ คือ (1) มาตรการดูแลแรงงานสูงอายุ ด้วยการสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนหรือบริษัทให้จ้างแรงงานสูงอายุ (2) มาตรการจูงใจแรงงานสูงอายุทำงานต่อในระบบด้วยการลดหย่อนภาษีให้คนทำงานต่อเนื่อง (3) มาตรการส่งเสริมอาชีพอิสระ และ (4) มาตรการเพิ่มจำนวนประชากร ในการเสริมสร้างสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อให้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ มหานครโซลได้ร่วมกับภาคประชาสังคมในการจัดตั้งและดำเนินการศูนย์ผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา สังคม ของผู้สูงอายุผู้สูงอายุในเขตมหานครโซล

3. แนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา พบว่า (1) ภาครัฐต้องมีการทบทวนและเพิ่มเติมนโยบาย กฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมสูงวัยและความคาดหวังของสังคม เช่น การจ้างงานผู้สูงอายุ การขยายการเกษียณอายุ การมีระบบการออมภาคบังคับ การเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ ภาคเอกชน ภาคประชาชนให้เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการสนับสนุนระบบสวัสดิการสังคมในท้องถิ่น เพื่อการขยายผลและพัฒนาระบบสวัสดิการของผู้สูงอายุในท้องถิ่น (3) ภาครัฐต้องจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม แล้วเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวให้กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดึงข้อมูลมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (4) ควรเสริมสร้างบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทหลักในการดูแลและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (5) ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา ต้องให้ความสำคัญกับทรัพยากรในการดำเนินงาน ได้แก่ งบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือ ผู้ปฏิบัติงาน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การนำนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุไปปฏิบัติได้อย่างสำเร็จ (6) ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องสร้างการรับรู้แก่ภาคประชาชน โดยการรณรงค์ให้ความรู้และสร้างความตระหนักถึงคุณค่า ศักดิ์ศรี และศักยภาพของผู้สูงอายุ และจะต้องประชาสัมพันธ์ สื่อสารให้ผู้สูงอายุได้รับทราบถึงสิทธิของตนเองในการเข้าถึงบริการที่รัฐจัดให้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาศรี อึ้งกุล และบัญญัติ ไหวว่อง (2563) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ คือ จัดให้มีสวัสดิการเกี่ยวกับค่าชดเชย ค่าทดแทน การรักษาพยาบาล กองทุน เงินสมทบเพื่อช่วยเหลือและเน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุ ที่อยู่อาศัย เงินช่วยเหลือจากการเสียชีวิต โครงการเพื่อนเยี่ยมเพื่อน ผู้สูงอายุด้วยกัน เพิ่มกิจกรรมให้ผู้สูงอายุและลูกหลานได้ทำร่วมกัน เพื่อดูแลผู้สูงอายุ ไม่ผลัดภาระให้กับหน่วยงานภาครัฐ โดยร่วมมือกับศูนย์พัฒนาอาชีพผู้สูงอายุที่กระจายอยู่ตาม ตำบลรัชฎา ตำบลเกาะแก้ว ตำบลฉลอง ตำบลไม้ขาว ตำบลกมลา การมีส่วนร่วมในการทำงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ต้องทำงานร่วมกันทั้งด้านภาคประชาชน ผู้สูงอายุ และภาคีเครือข่าย จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกาย ทำกิจกรรม หรือประชุมของผู้สูงอายุ เบี้ยผู้สูงอายุ ไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. นโยบายภาครัฐควรปรับเปลี่ยนนโยบายจากตั้งรับมาเป็นเชิงรุก โดยพิจารณาจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุเป็นสำคัญ และคำนึงถึงหลักความเสมอภาคหรือหลักความเท่าเทียมกันเสมอ
2. กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุควรมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ไป และต้องมีการปรับแก้ไขกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถส่งเสริมและพัฒนาดูแลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนมาได้โดยสมบูรณ์
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายนี้จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสริมสร้างความสามารถ ส่งเสริมการปฏิบัติงาน และสามารถดูแลผู้สูงอายุในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมได้อย่างดีที่สุด
4. หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุทั้งส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุให้เพียงพอ เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง โดยพิจารณาจากปัญหาของผู้สูงอายุเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรขยายพื้นที่การศึกษาไปยังพื้นที่อำเภออื่น ๆ ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อขยายผลให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น เพื่อเป็นตัวแทนที่ดี และเหมาะสมต่อไป
3. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาการพัฒนาระบบและกลไกในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

References

- กรมสุขภาพจิต. (2563). 93 วันสู่สังคม “คนชรา” 5 จังหวัด? คนแก่เยอะสุด-น้อยสุด. สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2564, จาก <https://www.dmh.go.th>.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2547). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เจ. เอส. การพิมพ์.
- ชัยวัฒน์ เอี่ยมประภาศ. (2561). ผลสัมฤทธิ์ในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุของเทศบาลในภาคตะวันตกของประเทศไทย. วารสารราชนครินทร์, กรกฎาคม-ธันวาคม 2561, 39-51.
- ธัญวรัตน์ แจ่มใส. (2564). นโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 6(3), 1-16.
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2564). การบริหารงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: บทสำรวจวรรณกรรม. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ “วารสารสหศาสตร์”, 21(2), 254-266.

- บึงอร ธรรมศิริ. (2556). ครอบครัวกับการดูแลผู้สูงอายุ. วารสารการเวกฉบับนิตยสารการวันเจ้าฟ้า วิชาการ .
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ประภาศรี อึ้งกุล และบัญญัติ ไหว่อง. (2563). การบริหารจัดการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม
กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. ภูเก็ต: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ประสาน บุญโสภาคย์ และคณะ. (2564). กฎหมายและการปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ
และสวัสดิการของผู้สูงอายุไทย. วารสารเกษมบัณฑิต, 21(1), 123-141.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล และคณะ. (2563). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2563. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากร
และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มนันญา ภูแก้ว. (2560). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2564, จาก
https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcynid=1536.
- วชิชชชา บุญนิยมแดง และจิตาภา ถิรศิริกุล. (2560). การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในสาธารณรัฐ เกาหลี:
กรณีศูนย์ผู้สูงอายุในเขตมหานครโซล. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2548). รายงานการวิจัยโครงการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมภรณ์ แม่นมาตย์ และลำปาง แม่นมาตย์. (2564). สภาพปัจจุบันของการจัดการสารสนเทศผู้สูงอายุในประเทศไทย
ไทย. Information - อินฟอร์เมชั่น, 28(1), 153-174.
- สุรินทร์ นิชมาทกุล. (2561:). การบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย
ไทย. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 7(2), 21-36.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ. (2553). กรอบทิศทางการ จัดสวัสดิการทาง
สังคมอย่างยั่งยืน ในช่วง แผนฯ 11. สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาทางสังคม: ม.ป.พ.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา. (2563). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปี
2563. นครราชสีมา: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา.
- Sharma, R. C. (2005). *Population Trends, Recourses and Environment*. New Delhi: Dhanpat Rai.
- Titmuss, R. (2004). *Social Policy : An Introduction*. London: Allen and Unwin.
- UNESCO. (1981). *Quality of life. An Orientation of Population Education*. Bangkok: UNESCOc.
- The WHOQOL Group. (1995). *The World Health Organization Quality of Life Assessment (WHOQOL): Position Paper from the World Health Organization*. Social Science and Medicine, 41(October), 1403-1409.

